

Ислом Нури

Pul-mol shariy va halol yul bilan topilgan bulishi, egasi harom-harish va shubha erinishidan uzoq bulishi ham o'zlarining egasi zimmasidagi haqiqatlardan.

Olloh taolo aytadi:

«Kim Oллоhdan taqvo qilsa (qursa) U zot uning uchun (barcha gamsungul-fatlardan) juda yulni (paydo) kilur va uni ozi uylagan tomondan rizqlantirur» (Taloq: 2,3).

«Xolbuki, Oллоh bayni halol, sudxurlik bilan harom qilingan. Kimga Parvardiroridan mav'iza - nasihat etchach (sudxurlikdan) tushtasa, u holda avvalgi o'qi uziga va uning ishi Oллоhga (topshirildi). (Ya'ni ozi xoxlasa afv qilar). Kim (sudxurlikka) qaytsa, boshqalar jahannam egalaridir va unday obod kolajaklar (Baqara: 275).

«Allox sudxurlikning (faydasini) yuq kiladi va sodaqalningning (faydasini) ortiq kiladi. Oллоh har qanday (sudxurlikni halol deb biladi) ko'rnamakni va (sudxurlik kiladigan) jinoyatchini sevmaydi » (Baqara: 276).

«Ey mo'minlar, aroq (mct kiladigan ichkilik ichish), chekor (uynash), butlar (yani ularaga faollik) va cho'plar (yangi choplar bilan foliyaviy qilich) shayton tomonidan bajarilishi kerak edi. Najot topishingiz uchun ulanish har kuni biridan uzoq bo'ladi! »(Mida: 90).

No'mon ibn Bashir roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: rosululloh solallohu alayhi va sallamning shunaqa deganlarini eshiting: «Halol anikdir, harom ham anikdir. Ularningning orasida odamlarning ko'chalari

bilmaygan shubhali narsalar bordir. Kim shohhali narsalardan saqlanib, dinini va obrosini saqlabdi. Kim shubhalarga tushsa, haromga tushib qoladi. U go'yo qurilgan er atrofidagi chorvasini o'qitayotgandagi cho'ponga ohshaydiki, uning kuylarini o'qish (kuch er) ichiga kirib yotib qolishi mumkin. Og'ohdagi ishlar, har bir podshoning qurilishi bor. Ogoh bo'linglar, Alloxning erdagi qurriklari Ularni harom qilgan narsalaridir. Ogoh bo'linglar, yasadda bir parcha gusht bor, agar u yaxshi bulsa yasadning hammasi yaxshi buladi, agar u buzilsa, yasadning hammasi buziladi. Ogoh bo'linglar, u qalbdir »(Mutafaqun alayh).

Abu Xurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Odamlarga bir zamonaviy keladiki, odam molni hiyololdanmi, haromdanmi, qahramon topganiga parvo qilmay qo'ydi» (Buxoriy rivoyat).

Abdulloh ibn Hanzala roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh sollallohu alayhi va salom aytiladi: «Kishi bilib turib igidgan bir dirham ribo Allox oldida uttiz olti zindan kattikroqdir» (Tabaroni va boshkalari rivatius)

Abdulloh ibn Salom roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Sudxurlikning etmish ikki darajasi bor bulib, ichki pasti Islomda bulo turib o'z onasining nomusiga tajovuz qilingan odam, 3-uy.

Abdulloh ibn Mas'ud roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Kim bizni xiynat qilsa, u bizdan emas. Makr va aldov duvaxdadir » (Ibn Xibbon, Tabaroniy, Abu Nuaym rivoyatasi, As-silsilatus-sahiha: 1058).

Ibn Abbos roziyallohu anhumodan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aroqfurushlikdan, fohishalik kilib pul topishdan va itfurushlikdan qaytarilganlar, «Agar iting (egasi) pulini so'rab kelsa, uning Xovitni qaytarib turing!» -silsilatus-sahiha: 1303).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Uch narsa borki, jami harom: hijoma kilib (mehmon bo'lib bilgan shugullanib) pul topasiz, fohishalik kilib pul topasiz va itni olib borasiz, mustasno »(Doraqutniy rivoyatiya, As-silsilatus-sahiha: 2990).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Allox taolo eng katta kiluvchi ichimligini va uning pulini harom qildi, o'limtiki va pulini harom qilgani, tirikligingni va 29-kunlik hayotingni davom ettirganingni ko'rdim.»

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: «Rasululloh solallohu alayhi va salomning naychik (yakka surnayshilik) kasbidan qaytarilganlarini eshitganman» (Abu Bakr al-Xallol «Al-amru bil-ma'ruf» da keltirgan, As-siltilatus .

Abu Umoma roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yallachi (chori) larni sotish va sotish olmanglar, o'qituvchilarga o'qituvchilar berildi, o'lib oldilar-sotdi qilindilar **yaxshi o'tirganlaringni ushlab turinglar. ham borki, ular bilimsizlik bilan (o'zgalarni) Ollohning yulidan ozdirish uchun va u (yulni) masxara kilish uchun xavfsizlikda so'z (lar) ni o'tirib olur. Ana eshalar uchun xor kilovchi azob bordir** » (Luqmon: 6) boshqaruvga o'qiganlar to'g'risida haqiqatda nozil qilingan» (Termiziy, Ibn Jarir at-Tabariy tassirda va Ahmad rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahifa: 2922).

Anas ibn Molik roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytdilar: «Bu ummat ichida er tugish, tosh yogish, (isyonkorlarni) tug'iz va maymunlarga aylanishni kutib olish (vaziyatlarni) olib boringlar, chunki ular o'zlarini olib ketishadi. musiqa asboblari chalishgan patda buladi »(Ibn Abid-Dunyo« Zammul-malohiy »da keltirgan, As-silsilatus-sahifa: 2203).

Abu Molik al-Ash'ariy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: U Rasululloh solallohu alayhi va sallamning shunaqa dinlarini eshitishgan: «Mening ummatimdan qilingan odamlarni mast qiluvchi ichimlik ichadilar, o'zlarini olib ketayotganlaringni iloji boricha iloji boricha ushlab turinglar. va tng'izlarga aylanishtirib kuchadi »(Ibn Moja, Ibn Hibbon rivoyatlari, Sahihut-targ'ib vat-tarhib: 2378).

Imron ibn Husayn roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Bu ummatda er yutish, tug'iz va maymunlarga atrofilitish, tosh yugilish bug'ladi». Musulmonlardan biri: «Bu kachon buladi, yo Rasululloh?» deb so'radi. «Yallachilar, musiqalar uylanganda, katta kiluvchi ichimliklar ijilgandada», dedilar (Termiziy rivoyat, Sahihut-targ'ib vat-tarhib: 2379).

Rofiz ibn Xudayj roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salamdan: «Qaysi kasb bilan topilgan pul-mol eng pokiza hisoblanganmi?» deb so'ralganda: «Kishining o'z qo'li bilan ishlaydigan topgan pul va har qanday mabrur (ya'ni, oldov va hariyom aralashgan) savdodan topilgan pul», deb javob berildi (Axmad, Tabaroniy, Xokim rivoyatlari, As-silsilatus-saqlash: 607).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Tort kimsa borki, Oллоh azza va jalla ularni yomon

ko'rdi: ko'p qasam ichadigan sudlovchi, mutakabbir kamagal, zinokorlar uyida saqlanib qolganlar» -sahiha: 363).

Abdurahmon ibn Shibl roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va sallam: «Tojirlar-savdogarlar fojirdirlar», dedilar. «Yo Rasululloh, Olloh savdoni hiyonat qilgan emmi?!», deb so'raldi. «To'g'ri, ammo ular gapirganda yolg'on gapirib va qasam ichishib, gunohkor bulishadi», dedilar (Ahmad va boshkalar rivoyatasi, As-silsilatus-sahifa: 366).

Baro ibn Ozib roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom bizni xuzurimizga, Baki'ga kelilar va: «Ey savdogarlar jamosi!» bundan mustasno », dedilar (Bayhaqiy« Shuabul-bundayon »da rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahaia: 1458).

Abu Said al-Xudriy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Bir a'robiiy q'yy etaklab o'tib qoldi. Men undan: «Kuyingni uch dirhamga sotasanmi?», Deb so'radim. U: «Ollohga qasamki, yo'q», dedi, key esa (boshqa narsaga) sotdi. Men buni Rasululloh solallohu alayhi va salamga aytgan edim, u zot: «Oxiratini dunyosi evaziga tinchitdi», dedilar (Ibn Xibbon rivoyatasi, As-silsilatus-sahifasi: 364).

Ibn Umar roziyallohu anhumodan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Omonatli, rostgo'y musulmon savdogar qiyomat kuni payg'ambarlar, sidqidlar va masjidlar bilan birga buldi» (Ibn Moja, Ibn Abid-Asul) -sahiha: 3453).

Ibn Umar roziyallohu anhumadan rivoyat kilinadi: «Rasululloh solallohu alayhi va salom shaharlik (saxroiyy) ga (narsa soddalashtirilgan va) nososini sotishga topshirilgan qaytarilganlar va aytilayotganlar:« Savollarniy (savoli

mollari bozorida paydo bo'lishi mumkin). kilmasin » (Axmad rivoyatasi, As-silsilatus-sahaia: 1030).

Abu Said al-Xudriy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Ikki so'm xurmoni bir so'm xurmoga, ikki so'm bug'doyni bir so'bugdoyga, ikki dirhamni bir dirhamga almashtirish mumkin emas)

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim musulmonlarga narxni o'lim bilan kurashish maqsatida qayta tiklanmoqda (monopoliya) qilsa, u odam xatokor-gunohkordir » (Ahmad va boshkalari-hayot.)

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim bitta bayda ikki o'rtasida kilsa (olti-sotti qilsa), ikki orasida bo'lgan arzon narxlarga boy buloqning pulini oladimi yo esa ribo Audi) Shayba «Musannaf» da va boshkalar rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahiha: 2326).

Abdulloh ibn Uayss roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: U va Umar ibn Xattob bir kuni sadaqa haqiqatda gaplashib qolishadi. Shunda Umar: «Siz Rasululloh solallohu alayhi va salom sadaqadan (taqsimlanishidan oldin) bildirmay (o'qib) olis haqiqatda aytganlar:« Kim undan bildirmay tuyami, kuyi olsa, qiyomat kuni uni elmasiga ortgan vaziyatda keldi »deb aytganlarni eslatib o'tdingizmi? Abdulloh ibn Uayss: «Xa, (eshitganman), dedi (Ibn Moja rivoyatasi, As-silsilatus-sahaeta: 2354).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Sizga omonat kuygan odamga omonatoni ado eting, sizga xiyonat kilgan odamga xiyonat kilmang» (Termiziy, Axmad

rivoyatlari, 42-asr).

Абул-Хайрдан ривоят қилинади: Маслама ибн Мухаллад розияллоҳу анҳу - у Мисрга амир эди - Рувайфиъ ибн Собит розияллоҳу анҳуга ушрларни йиғиш ишига бош бўлишни таклиф қилганида у : «Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг:« Солиқ йиғувчи дўзахда »деганларини эшитганман», деди (Ahmad rivoyat, As-silsilatus-sahaja: 3405).

Abdulloh ibn Abbos roziyallohu anhumodan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Olloh taolo bir kavmga bir narsani eyishni harom qilsa, ularga uning pulini qo'shib qo'ygan» (Sahih sunan 2978 Dud).

Abu Xumayd as-So'ydiy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va sallam aytiladi: «Dunyo talab qilayapti, deb o'qinglar, chunki kim kimdir takdirida yozilgan bo'lsa, uni olib tashlayman» (Ibn Moja, Ibn Abi-da Asus) sahiha: 898).

Jobir roziyallohu anhuda rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Agar odamzot o'z rizqidan ham huddi ulimdan ko'chganda ko'chganda edi, rizqi ham uni Xuddi o'lim quvvati etganidek kuvib etgan bular edi», «Iw» deb aytdim. As-silsilatus-sahiha: 952).

Jobir ibn Abdulloh roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Rizqni kechikmoqda demanglar, chunki banda uzining oxirgi rizqiga etimmaguncha o'lmaydi. Shunday ekan, rizq talabi kilishda halolni olib, haromni tark kilib, ortacha bulinglar »(Ibn Xibbon, Hokim, Bayhaqiy rivoyatlari, As-silsilatus-sahifa: 2607).

Abu Muso roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Bu dinor va dirham sizdan ilgarigi otganlarni xoliq qildi, sizlarni ham shu ikkisi halol kildi» (Abu Muhammad ibn Shaybon al-Adol «Foid -silsilatus-sahiha: 1703).

Isrof qilmay va qisib-qisqimay mashru' va kurashish uchun o'quvchilarga sarf qilinishi kerak.

Oллоҳ taolo aytadi:

«Ey Odam bolalari, har bir nomozni ado etayotganda ziynatlaning (yangi avratlaringni berkitgangan yangi kiyimda buling) hamda (xoxlaganingizcha) eb-ichaveringlar, faoat isrof qilmanglar. Zotan, U isrof qiluvchi kimsalarni sevmay » (A'rof: 31).

«(Ey Muxammad sollallohu alayhi va sallam), kavmi-qarindoshga, miskin va yulovchiga (xayru amalga oshirilgan bilan) haqiqatlarni ato eting va isrofgarchilikka yordam kuting! Chunki isrof qiluvchilar shaytonlarining do'stlari katta bo'lgan kimsalardir. Shayton esa Parvardigoriga butunlay kofir bulgandir » (Isro: 26,27).

«(Baxilik bilan) kuchingni bo'yningizga bog'lab ham olman, (isrofgarchilik kilish bilan) uni butunlay yozib ham yuramanman. Aks vaziyatda, malomat va nadomatda qo'lsiz « (Isro: 29).

Anas ibn Molik roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: «Rasululloh solallohu alayhi va sallam tilla va kumush idishada eb-ichishdan qaytariladilar» (Nasoiy, Bayhaqiy rivoyat, As-silsilatus-sahifa: 3568).

Ummu Salama roziyallohu anhadgan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Tilla va kumush idishada ichgan odamni

jahannam etini simirayotgan byuladi» (Taboroniy «Al-mujamul-kabir» da keltirgan-as-17)

Amr ibn Shuayb otasidan, u esa bobosidan (Abdulloh ibn Amr roziyallohu anhumodan) rivoyat kiladi: Rasululloh solallohu alayhi va sallam aytiladi: «Isrof qilmay va kibr aralashtirmay englar, ichaklar, sadaqa qilinglar va uyingni ko'taringlar» vat-tarhib: 2146).

Uboda ibn Somit roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytdilar: «Jonim Qo'lida tug'ilgan Zotga qasamki, mening ummatimdan tug'ilgan odamlarni kibr va tug'yon bilan bilaman, majburiy ravishda uyin-kulgilini bilaman, deb bilaman. kiluvchi ichimlik ichishgani, sudxurlik kilishgani va ipak liboslari kiyishgani boy maymun va to'ng'izlarga atrofdagi vaziyat tong otirildi «(Abdulloh ibn Ahmad» Zavoid «da keltirgan, Sahihut-targ'ib vat-tarhib: 2377).

Fotima roziyallohu anhadgan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar «Noz-ne'matlar bilan aniq, anvoi hil taomlar va turli-tuman liboslar istaydigan, gapni olib ko'chadigan (maqtanchoq) kimsalar» Menga ishonaman » -Dunyo «Al-ju'z» da va boshqalar rivoyatasi, (As-silsilatus-sahiha: 1891).

Abu Umoma roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Ummatim orasida hali juda yaxshi ko'riladi, anvoi taomlar éishadi, turli-tuman ichkiliklarni ichishadi, xilma-xil kiyimlarni kiyishadi, o'lib yotibdi. Abid-Dunyo va Tababariy rivoyatasi, Sahihut-targ'ib vat-tarhib: 2147).

Ibn Abbos roziyallohu anhumodan rivoyat kilinadi: «Rasululloh solallohu alayhi va salom oilalari bilan kechki taom byulmaganidan bir necha

kechalarni och o'tkazib yubormoq, xokimiyat nollari arpa (unidan) bulardi» (Termizit, Mening so'zlarim) (2119).

Molni oqlsiz kimsalar qulga topshirib kuyilmasligi va hech qanday nazoratsiz, šo'p kitobsiz, o'zlari xoxlagandek tasaruf kilishlarga yul kuyilmasligi birgalikda mo»tadil bo'lgan haqiqat

Olloh taolo aytadi: «(Qo'l ostingidagi) **oqsiz kimsalarga Olloh sizlar uchun hayot vositasi qilib kuygan mollaringni berib kutib tashladi!**»(Niso: 5).

Abu Muso al-Ash'ariy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh sollallohu alayhi va salom aytdilar: «Uch kishi borki, Ollohga duo qilsalar duolari ijozat kilinmaydi: xulqi yomon xotini bor bo'lib, uni taloq qilmagan odam; boshka bir kishida moli bolib, unga guvoh xozir qilmagan odam; molini oqlsiz kimsaga bergan kishi. Olloh taolo aytadi: «(Qo'l ostingidagi) **oqsiz kimsalarga Olloh sizlar uchun hayot vositasi qilib kuygan mollaringni berib kutib tashladi!**»(Niso: 5). (Xokim rivoyat, Sahihul-jomizis-sogir: 3075).

Molini tumani tortib olmochichi bulsalar, uning ximoyasi uchun urishish Olloh yulida janubiy kilish

Olloh taolo aytadi:

« Ular o'zlariga zulm qilingan vaqtda (unga qarshi kurashib) g'olib bulgan zotlardir» (Shura : 39).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Bir kishi Rasululloh sollallohu alayhi va salom huzurlariga kelib: «Yo Rasululloh, agar birov kelib, molimni tortib olmoqchi bulysa, nima qilsam kerak?», Deb so'radi.

Ислом Нури

«Molingni unga berma», dedilar Rasululloh solallohu alayhi va sallam. «Agar u men bilan urishsa-chi?», Deb so'radi. «Sen ham urish», dedilar. «Meni o'ldirib kuysa-chi?», Dedi. «Sen shahid bo'ldi», dedilar. «Men uni o'ldirsam-chi?», Dedi. «U duzaxda buladi», dedilar (Muslim rivoyatishi).

Abdulloh ibn Amr roziyallohu anhumadan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim molini deb o'ldirilsa, u shahiddir» (Mutafaqun alayh).

Abdulloh ibn Amr roziyallohu anhumadan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kimning moliga tumani qasd qilinsa, shunda urishsa va o'ldirsa, u shahiddir» (Sahih sunan at-Termiziy: 1174).

Ibnul-Muborak qo'zg'alishni tahlili: «Moli ikki dirham bwlsa-da uni himoya kilib jang kiladi-urishadi» (Sahih sunan at-Termiziy: 2:62).

Urishish tajovuzkorni qaytarishning so'nggi chorasi

Muxoriq roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Bir kishi Rasululloh solallohu alayhi va salom huzurlariga kelib: «Birov kelib, molni tumani olmochichi bulsa (nima kilaman?)», Deb so'radilar. «Unga Allohni eslat», dedilar. «Eslamasa-chi?», Dedi. «Atrofingdagi musulmonlarni yordamga chaqir», dedilar. «Atrofimda birorta ham musulmon bulmasa-chi?», Dedi. «Sultondan yordam so'ra», dedilar. «Sulton mendan yuz o'girsachi?», Dedi. «Mo'lingni ximoya qilib urish, yoki oxiratda shahidlardan buvlat qilingan yoki esa mo'lingni saqlanib qolasan», dedilar (Sahih sunan an-Nasoiy: 3803).

Allox taolodan haloldan ato etib, haromdan asrasini, ozining haloli bilan haromidan, fazinining karami bilan ishlashidan bo'shshmasdan behojat qilinishini so'raymiz. U Eshituvchi, Yoqin va Ijobat qiluvchi Zotdir.

Ислом Нури

Oллоҳ taolo Payg'ambarimizga, u zotning ahli va ashobiga salavotu salomlari yullasin.

* * *

Shubhali narsalardan murod – haromligi ham, hiyolligi ham ochiq nas (oyat-ijoddan olingan dalil) bilan aniqlangan bulmagan, bir jixatdan halol, boshdan kechirilgan haromlar mumkin bo'lgan bulgan narsalardir, ular haqiqatan ham fauxolarini kutib olishdi. buladi. Shu kabida vaziyatlarda bo'lgan odam o'zingizni bilmagan holda harom qiladi va men qilayotgan narsaga tushunib qolasizligi uchun taqvo va varaq (parhezkorlik) uni juda yaxshi ko'rishni rejalashtirmoqda.

Bu – makr va aldov noo'rin bulgan hamda xiyonat va ma'siyatga oid vaziyatlarga xosdir. Yoqsa, harb-urush ozi makrdan iborat. Rasululloh solallohu alayhi va salom Parvardigordan u kishining foydalaridagi makr-tadbirlarni o'tkazish, ziynilariga kilmaslikni so'raganlar.

Boshqa musiqa asboblari ortidan tirikchilik kilish ham Xuddi shu narsaga qarshi, hammasi nay va surnay bilan bir hil hukmdadir.

Hadisda aytilgan yallachilar kuchi aytgan tirikchilik kiladigan, xozirda qushiqchi va xonanda deb atalgan kimsalardir. «Ularga ta'lim bermanglari» degani ularga modiki nazorati sifatidagi bulsalar o'qituvchilarga, toki o'rgangan narsalari bilan bo'tal va fisqu fujurlariga kuch-quvvat olmasinlar, degandir. Ammo agar ularga ta'lim berish uchun katta tavbaga va juda qaytsiga undasa, u vaziyatda o'qitishda yordam berish kerak, insho Oллоҳ. Hadisni kuchaytirishning va boshqa biron bir kishining ishini olib borish, boshqa odamning ishini olib borish, bu kasb

bilan pul to'plash harom ekani ochiq-oydin o'zaro munosabatni amalga oshirish. Biroq, minus afsuslar bo'lsinki, hozirgi zamonda ishchilarni boshqarish organlari tomonidan olib borilgan olimpiadalarning obro-e'lonlari bo'yicha olib borilgan tadqiqot, ularga olimu fozillarga ko'rsatilib o'tilgan izzat-ikromlar ko'rsatildi, pressot va televideniyelardagi boshqalarga berilmaydigan keng va asosli orinlar beriladigan byulgan. Nega ham xuddi shunday bulmasin, oxir ular zolimlar e'lonida buzg'unchilik, fisqu-fasod, xalqlarni jalb qilish, fitnaga chiqish va Ollohning ijodidan kelib chiqadigan asosiy moddiy-ku!

«Yallachilar uyilganda» degani huddi xozirda bulgani kabi qushiqchilar ko'payib, hammaga yoqni qushiqchi bosib ketganda, degandir. Ular zolim to'g'utlaring xalqlarini buzish, chalg'itish va uxlatish uchun asos kurollardir!

Chunki, bavadiy – saxroyi odam narx-navolarni yaxshi bilmaydi, shu sabab u shaharlikka sotsa yoki shaharni olib ketsa, oldanib qolishi mumkin. Ammo narx-navolarni yaxshi bilganingiz bo'lsa, zarari yo'q. Shunga o'xshash, savdogarlar mol bo'lib kelayotganlarni bozorga kirmasidan kutib olib, o'sha erdayoq narsalarini sotib olish uchun olib boradigan narsalarini yaxshi bilmaganlari sabab bo'lgan odamlarni qolishi va zarar etkazishi mumkin. Shuning uchun bunday qilgandan qaytarilgan, kim shu ishni qilsa haromni qilgan buladi.

Yani, ikki so's past navli xurmoni bir sox yaxshi navli xurmoga almashtirishirishi mumkin emas, agar shunaqa kilish zarur bulsa past navli xurmoni sobit, pulga yaxshi navli xurmo sobit bo'lish kerak buldi. Bugdoy va dirham ham xuddi shunday, chunki birinchi navbatda har qanday hil bulgan uning tozasi va qalbakisiy bugan.

Ehtikor (monopoliya kilish) – odamlarning rag’batlantiruvchi tushadigan mollarini iyib olib, talab kuchaygan paxtada ximmatrok narxida sodiq maqsadida bozorga chiqmayapti.

Bir joyda ikki bay kilish degani – bitta narsani sootayotganda ikki nar aytadi: naqdga buncha, nasiyaga mana buncha deb, misol uchun, xaridorga: «Bu matoning narxiga 100, nasiyaga 150 deydi. Xaridor ham maqdga yoki nasiyaga bo’lishini aytmaydilar, vaziyatda bor-baraka qiladilar, ularni qanday qilib harom qilasizlar va bir kun turasizlar. Shunday qilingan vaziyatda sotuvchi 100 ta bo’lishi kerak, aks holda ribo qilingan buladi.

Ommaning mulkidan o’g’irlab oladigan odam ham xokim xokim bylsin, xox maxkum bulsin, Xuddi shunga o’xshaydilar.

Yani, yilgi yigitchidan murod – odamlardan tumanning yiliga undirish uchun harakat kiladigan odam.

Hadis ozgarmas bir qoidaga yullaydi: Nima narsani eyish harom kilingan bulsa, uni sovit, pulini eyish har doim.

Yani, rizqning kechikishi sizlarni uniy harom yullar bilan talab talab kilishga olib harakat qyomasin, Olloxning huzuridagi narsa Uning ma’siyoti bilan talab qilinmaydi. Hadisda rizq talabi kilishta wrtacha bo’lishning ma’nosi halolni olish va haromomni tark kilish ekani tushuntirib berildi.

Mol qulda emas, qalbdagi bulganda va pul-mol boshka narsaga qarshi vositalar bwlish urniga, ozi talab kilinadigan asosiy goyaga atrofda mana shu kabi buladi. Aks holda mol-dunyo mazammat kilinmaydi.

Ислом Нури

Isrof qayta tiklanishidan ortiqcha ko'p sarflanadi. Tabzir esa molni ma'siyatlarga sovurdir. Ibn Mas'ud roziyallohu anhudan mubazzirlar (isrofgarlar) haqiqatda so'ralganda: «Nohaq tejamkorlar», deb javob berishgan.

Bilaman, aslida bu davomisning o'rni bu er emas, YU mavzu Payg'ambar solallohu alayhi va salom hayoti haqiqatda emas. Universi erda ko'rsatma topshirilgan - o'zlarini Payg'ambar solallohu alayhi va salom ummatiga nisbatan qo'yilgan harakatdan oshuvchi, isrofgar kimsalarga aytmochimanki: «Ko'zingizni oching, Ollohdan qo'rqing, ulug'lik va sharafga isrof qiling va tabriklab o'ting! Mana, qarang, xalqlarning sayyidi, peshvosi, sharaf cho'qqisi, Ollohga eng muhim zamb Muhammad sollallohu alayhi va salom oilalari bilan bog'liq bo'lgan narsalar buloqtirilmagan tunlarni och o'tkazardilar, jamoat ishlarini olib borganlar uchun juda yaxshi. Xolbuki, agar istasalar u zot solallohu alayhi va sallam uchun Ollohning izni bilan bog'lab qo'yilishi mumkin edi. Lekin u zot buni ham istamadilar, qullilarga tushib turgan mol-dunyoni ham istamadilar. Balki, dunyodan oxiratni ustun qoydilar, qullarga mol tushishi bilanoq uni faqir miskinlarga infoq qilinib yurarilar. U zotning bu kunlarni ko'rganlarni yig'ishtirishdan emasdi, bundan tashqari borini tejab olib yuribdi. Bunga dalillar tarix kitoblarida to'la.

Aqlsiz odam - pul-molni tug'ri tasaruf qila olmaydigan, tadbir bilan ishlatilgan bilmaygan, uni nomunosib o'rinlarga, noshariy joylarga sarflanadigan, o'qibotlari haqiqatan ham o'lib qolmagan isrof bilan sovurgangan kishidir.

Musulmonning moliga yomonlik qasdida buganlarga qarshi kurashish Islomdagi jixat maqsadlardan ko'rib chiqildi.

Ислом Нури

Lekin, urishishdan keyin vaziyatni yaxshilab o'rganish, mol egasining kuchi bilan tajovuzkorning kuchini, o'qibat va natijalarni ulchay bilish kerak edi. Agar mol egasining kuchi tojovuzkorning kuchiga teng bulib, molini qutqarib qolsa, 50% dan kam byulmaganda, natijada qanday bo'lishini qat'iy nazar, urishishni o'qlash mumkin, yuridagi nas (oyat-ijrois) larni shu kabida vaziyatlarga olib boriladi. Ammo mol egasi tojovuzkorlarga ularning soni, kuchlari, qvllarda qurilgan kurol-yoroqlari tufayli kuchi etmasligini, agar urishishga kirishgudek bulsa, molini qutqarib u yoqda tursin, jonidan biron bir odamni ushlab turing, o'zingizni bilasizmi? zarar evaziga katta zarardan saqlanishni talab kiladi, yangi molga ziyn etishi bilan cheklanishi, molini ham, jonini ham birdek xatarga kuymasligi kerak buladi.